

Jak se daří českému stavebnictví?

Stavebnictví v České republice dosáhlo své konjunktury v roce 2008 a od té doby klesá. Zatímco produkce se v pozemním stavitelství snižuje již od roku 2008, v inženýrském stavitelství se pokles projevil o dva roky později.

Stavební práce v roce 2011 pro veřejné zadavatele (firmy s 20 a více zaměstnanci)
– podíl na celkových stavebních pracích v obcích s rozšířenou působností místa stavby (v %)

Zdroj: ČSÚ

Index stavební produkce (ISP) zaznamenal v roce 2011 meziroční pokles o 3,5 %. Také sedm měsíců letošního roku nepřineslo zlepšení a ISP se meziročně snížil o 5,5 %. Ve srovnání se stejným obdobím konjunkturálního roku 2008 klesla stavební produkce o 22,6 %. Za propady aktuálně stojí zejména nepříznivý vývoj v inženýrském stavitelství, které v lednu až červenci tohoto roku pokleslo o 15,9 %.

O něco lépe si stojí pozemní stavitelství, jeho produkce klesla od počátku roku pouze o 1,0 %, a to především v důsledku vývoje v kategorii malých stavebních společností.

Pokud časovou řadu měsíčních údajů očistíme o sezónní vlivy a náhodné faktory, dostaneme trend stavební produkce. Jeho křivka směřuje poměrně prudce dolů a v současné době se již na-

cházáme pod úroveň roku 2005, jak ukazuje graf 1.

Stavební společnosti provedly v roce 2011 stavební práce v hodnotě 464 mld. Kč, z toho více než polovina (255 mld. Kč) připadala na větší stavební firmy s více než 20 zaměstnanci. Většina stavebních prací byla provedena na nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích, přibližně čtvrtina prací připadla na opravy a údržbu. Po-

díl prací provedených v zahraničí byl zanedbatelný, ale najdou se i firmy, kde práce v zahraničí tvoří významnou součást jejich celkového obrátu. Výše uvedená struktura stavebních prací se v průběhu jednotlivých let významným způsobem nemění a rozdělení v roce 2011 ukazuje následující graf 2.

Za větší podniky s 20 a více zaměstnanci jsou dostupné podrobnější údaje o struktuře stavebních

prací, které fakturují konečnému odběrateli. Stavební práce na nové výstavbě i opravách a údržbě třídíme podle klasifikace stavebních děl a v průběhu minulých let jsou patrné změny v této struktuře. Zcela zřetelně je vidět pokles podílu výstavby budov, především pak budov vícebytových. V období boomu bytové výstavby činil tento podíl až 13 % z celkových stavebních prací podniků s 20 a více zaměstnanci, v roce 2011 to bylo pouze 9 %. Podobnou situací lze pozorovat v kategorii dálnic a silnic, kde byl propad ještě razantnější (z 22 % na 16 % v roce 2011). Pokud porovnáme strukturu stavebních prací pouze na opravách a údržbě, tvoří plnou čtvrtinu oprava místních a účelových komunikací. Na nové výstavbě mají největší váhu průmyslové budovy a dálnice.

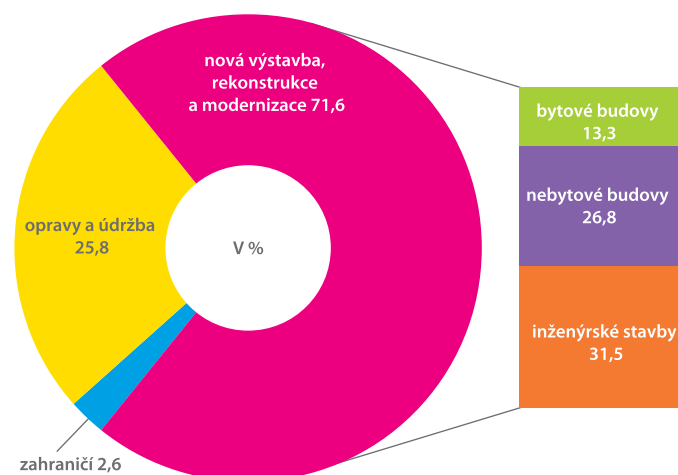
Krajské rozdíly

Vzhledem k tomu, že stavebnictví je narozdíl od průmyslu pevně spjata s místem výsledné produkce (tedy výstavby), je zajímavé porovnat stavební práce v jednotlivých regionech. Informace máme opět pouze za podniky s 20 a více zaměstnanci. Z celkových fakturo-

vaných dodávek těchto podniků ve výši 255 mld. Kč se nejvíce prostavělo v Praze (celkem 54 mld. Kč, tedy 21 %). S větším odstupem pak následují kraje Moravskoslezský (31 mld. Kč, 12 %) a Jihomoravský (26 mld. Kč, 10 %). V těchto regionech ale probíhají velké investiční akce: v Praze například výstavba tunelu Blanka a dopravní obchvaty metropole, na severu Moravy se zase stavěly železniční koridor, dálnice nebo největší nákupní a zábavní centrum v ČR – Forum Nová Karolina. Na opačném konci řady se nachází kraje Karlovarský, Liberecký, Královéhradecký a Pardubický, které jsou ovšem menší svou rozlohou.

Stavební práce lze porovnávat nejen podle místa stavby, ale také podle sídla stavebního podniku, který zakázku fakturuje jako hlavní dodavatel konečnému odběrateli. Všechny firmy staví nejvíce v kraji svého sídla a často také směřují své stavební aktivity do sousedních regionů. To je patrné zejména u firem se sídlem v Olomouckém kraji, které 24 % svých stavebních prací provedly na území Moravskoslezského kraje, kde hodně staví také firmy z kraje Zlínského a Jihomoravského. Naopak společnosti z Karlovarského kraje na východ

Graf 2 | Stavební práce v roce 2011 podle směrů výstavby
(všechny stavební firmy)

Zdroj: ČSÚ

republiky za prací vůbec necestují a radí se k největším stavebním „patriotům“ (v roce 2011 provedly 86 % zakázek na území vlastního kraje).

Nejvíce stavebních příležitostí je v Praze, proto sem za prací přichází také stavební společnosti ze všech částí České republiky. Některé firmy zde odpracují poměrně značnou část svých zakázek, jedná se například o firmy se sídlem ve Středočeském kraji nebo v Kraji Vysočina, ale také v krajích Ústeckém, Libereckém a Královéhradeckém. Tyto struktury se samozřejmě s prováděním jednotlivých akcí mohou měnit, ale základní principy a vazby v průběhu let zůstávají stejné.

Práce pro veřejné zadavatele

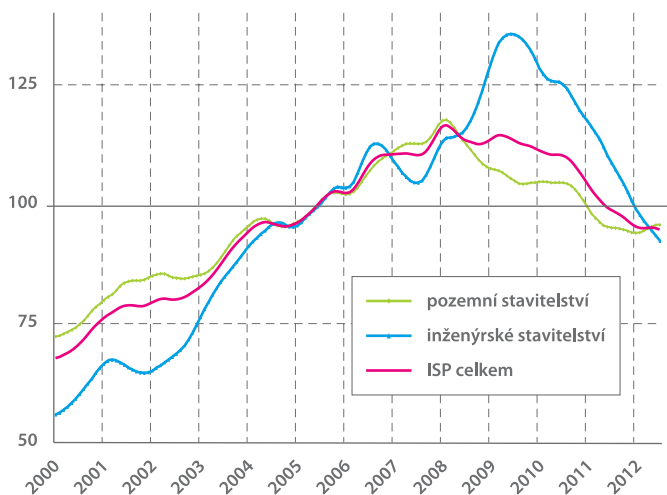
Stavební společnosti s 20 a více zaměstnanci také poskytují data o tom, kolik stavebních prací provádějí pro veřejné zadavatele. V roce 2011 to bylo ve výši 99 mld. Kč, z čehož se nejvíce prostavělo v Praze (23 mld. Kč), dále pak následoval kraj Moravskoslezský (11 mld. Kč) a Jihomoravský (10 mld. Kč), což jsou i kraje s cel-

kově vysokým objemem stavebních prací. Je zajímavé také zjistit podíl stavebních prací pro veřejné dodavatele v jednotlivých regionech. Na celkovém objemu fakturovaných dodávek všem konečným odběratelům. Průměr za celou Českou republiku se pohybuje kolem 39 % dodávek z celkového objemu stavebních prací. V tomto ohledu je na tom nejlépe kraj Karlovarský (58 %) a také kraje Plzeňský (48 %) a Liberecký (47 %), ale mezi jednotlivými kraji už patrně výrazné rozdíly nejsou.

Pokud bychom se podívali na jemnější členění, vidíme, že rozdíly jsou v jednotlivých regionech větší. Je to způsobeno především prováděním větších investičních akcí, které jsou financovány z veřejných zdrojů, takže tato struktura se v průběhu let může značně měnit. Svůj vliv hraje v jednotlivých oblastech i nedostatek zakázek ze soukromých zdrojů, takže podíl stavebních prací pro veřejné dodavatele je pak logicky větší než v oblastech s celkově vyšší investiční aktivitou všech subjektů.

Petra Cuřínová
oddělení statistiky stavebnictví
a bytové výstavby

Graf 1 | Trend indexu stavební produkce (průměr 2005 = 100)

Zdroj: ČSÚ